Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 45(836). 1964. XI. 10 — Londonas, 1964 metų, lapkričio mėn., 10 d. — XVIII metai

PO SOVIETINIU KEVALU

Didysis Antanas Venclova ir jo ginčo prasmė

Antanas Venclova, be abejo, smarkus bolševikas ir rusų talkininkas, ir mes neturime jokio noro jam himnus giedoti net ir tada, kai jis kur nors prašauna pro šikšnelę. O jis kartais iš tiesų prašauna ir tuo pasitarnauja lietuviams. Kur kiti bijo net prasižioti, tai Venclova drąsiai papasakoja, ir viskas.

Be abejo, šitaip atsitinka, greičiausia, dėl to, kad Venclova vis dėlto jaučia savo svorį. Jis gi leido „Trečią frontą" ir su Korsaku, Cvirka, Šimkum, Baltušiu, taip sakant, ne tik Salomėją Nėrį perverté, bet ir tiesė kelią sovietinei literatūrai Lietuvoje. Kas iš to, kad juos Maskvoje susėdę anuometiniai tikrieji bolševikai visus koliojo išdavikais už tą patį „Trečią frontą"! Anuomet buvo kiti laikai, o šiandien vėl kiti, ir tais savo nuopelnais jau galima pasididžiuoti.

Jis, be to, buvo pirmasis švietimo komisaras 1940 m. Dėl to Venclovos už kapeiką nepaimsi, jis žino savo vertę ir elgiasi pagal tą žinojimą. Va, Lietuvos sovietiniai laikraščiai paprastai išdrįsta tik parašyti, ką nuveikė komunistiniai Amerikos lietuviai. Didelė retenybė, jeigu jie sumini prel. Krupavičių, Sidzikauską ar dar kurį kitą veikėją ar rašytoją. Ir sumini dažniau tik tais atvejais, kai jiems per daug skaudžiai užminama ant nuospaudos ar parašomas kuris nors jiems ypač patinkantis sakinys.

O Venclova ėmė „Tiesoje" ir parašė visą straipsnį, kuris skirtas pasiginčyti su Dr. Jonu Grinium ir prel. Mykolu Krupavičium dėl S. Nėries. Jau ir Lietuvos skaitytojai dabar žinos, kad Dr. J. Grinius rašė apie S. Nėrį „Aiduose", o M. Krupavičius „Drauge" ir nei vienas, nei kitas neprisilaikė linijos, kuri dabar nustatyta Lietuvoje pažiūrai į S. Nėrį reikšti. Tai jau šis tas. Net daugiau negu šis tas.

Mūsų pažadas paminėti ir didžiuosius išdavikus

Užsieniuose miršta nemaža žymių lietuvių, vyrų ir moterų. Vieni jų miršta sulaukę senatvės, kiti dar jauni, bet dėl ypatingų sąlygų ligos pakirsti. Tačiau Lietuvoje apie retą jų užtiksite laikraščiuose kokią nors žinelę. Žinoma, visi jie yra buvę dabartinio Lietuvos režimo priešai, nes kitaip nebūtų palikę savo krašto.

O to reiškinio, kad Lietuvoje jie neminimi, mes niekaip kitaip negalėtume išaiškinti, kaip vien tik baime. Priminti jų buvimą Lietuvos skaitytojui reikštų smerkti save.

Va, kitas dalykas, kai Škotijoje mirė niekam negirdėtas kažkoks Kazys Bukelis. Jis, pasirodo, buvo komunistų partijos narys, tai jam „Tiesa" ir paskyrė beveik pusę skilties. Kokie jo nuopelnai Lietuvai ir lietuviams? Jokių, deja, jokių!

Gyvendami svetur, kur nėra jokio teroro, mes, žinoma, jokios baimės nejaučiame. Tegu žmonės viską sužino! Mes minime visus, tiek garsesnius mirštančius, tiek įvairias sukaktis švenčiančius.

Manau, kad nesivaržydami paminėsime net ir Sniečkų, Paleckį ir kitus pardavikus, kai jie numirs.

Džiaugsmas dėl madų

„Švyturio" žurnalas džiaugiasi, kad tarptautinėse parodose vis labiau garsėjančios Vilniaus mados — „Vilniaus sveikinimai", „Neringa", „Birutė".

Tiesa, kai kas džiaugiasi net ir geležėlę radęs. Tai kaip čia dabar ištversi nepasidžiaugęs tokiais skambiais lietuviškais suknelių ar skrybėlių pavadinimais! Reikėtų džiaugtis.

Deja, nelabai išmanome, iš kurio galo pradėti tą džiaugsmą. Ar tuo, kad esama tolimos vilties Vilniui išeiti į madų miestus? Ar tuo, kad rusai leidžia kai kuriuos Lietuvoje gaminamus dalykus lietuviškai pavadinti? Ar tuo, kad tie svetur rusiškai skelbiamieji ir rašomieji madų vardai leidžia „Švyturio" žurnalui lyg ir prislėpti tą nusibodusį, įkyrėjusį ir slegiantį rusiškumą? Gal ir pasidžiaugs žmonės: va, lietuviški pavadinimai!

Be abejo, niekas nemini, kad tie lietuviški pavadinimai svetur vis tiek parduodami rusiškai.

Potenciali energija ir lengvos duonos ėdikų armija

Lietuviški sovietiniai laikraščiai dabar mini lietuviško komsomolo 40 metų sukaktį. Buržuazijos valdymo laikais, sako, jaunimas buvo tik „potenciali socializmo energija". Vadinas, maža buvo tų komsomolcų. Pirmajame suvažiavime tebuvę atstovaujami tik 320.

Tada iš tiesų komsomolcų niekas neglostydavo už vėliavų kabinėjimą medžiuose ir atsišaukimų platinimą. Tai jų maža ir buvo. Kokia gi prasmė nei iš šio, nei iš to sėstis kalėjiman! Bet tokio mažo komsomolcų skaičiaus nurodymas tik dar stipriau griauna mitą, kad partija su komsomolcais iš viso Lietuvoje vaidino kokį nors vaidmenį.

Kas kita, žinoma, dabar, kai komsomolcų Lietuvoje net 230.000. Dabar jau galima būtų apie juos kalbėti ne kaip apie potencialią, bet realiai gąsdinančią lengvos duonos ėdikų armiją.

MASKVOS PAMOKA

(Elta) Sovietų Sąjunga — kraštas, kuriame stebime staigius valdžios perversmus ar vadovaujančių asmenų pakeitimus. Spalio 14-ji buvo diena, kada iš politinės arenos dingo Nikita Chruščiovas, daugelio laikytas neribotos valdžios diktatorium.

Šiuo metu tenka laukti naujųjų Sovietijos valdovų — pirmojo kom. partijos sekretoriaus Leonido Brežniovo ir min. tarybos pirmininko Aleksiejaus Kosygino politinių žygių. Jei spręsti iš pirmosios po perversmo savaitės sovietinių valdovų pareiškimų ar jų viešųjų pasirodymų, tai tektų stebėti kolektyvinio valdžios principo sustiprinimą. Vietoje vieno „vado" dabar su mažiau ar daugiau lygiomis teisėmis prieš sovietinę ir pasaulio viešumą atsidūrė bent penki vadovaujantieji pareigūnai: be Brežniovo ir Kosygino, dar sovietinio „parlamento" — a. tarybos Prezidiumo pirmininkas Anastazas I. Mikojanas, Michailas A. Suslovas ir Nikolajus V. Podgornys.

Jei Brežniovas nė žodžiu neprisiminė lemtingųjų įvykių Kremliuje, Chruščiovą nušalinus, tai iš jo pareiškimų jau buvo įmanoma įžiūrėti bent kai kuriuos būsimosios politikos, ypač užsienio srityje, bruožus. Vakarus sudomino toji jo pareiškimo vieta, kurioje jis nurodė į reikalą bendradarbiauti komunistų partijoms, norą vesti taikingo sambūvio politiką su kitokios socialinės santvarkos kraštais, į reikalą kovoti prieš imperializmą, kolonializmą bei neokolonializmą. Pirmuoju atveju galime įžiūrėti norą artintis su didžiuoju ideologiniu priešu — raudonąja Kinija. Visi kiti teigimai apie kolonializmą pavergtiesiems ryškiai primena visai neseną chruščiovinį laikmetį. Juk ir Chruščiovas smerkdavo naująjį kolonializmą, o Sovietų Sąjunga — tai Vakarams turėtų būti aišku — juk yra pati didžiausioji moderniškojo kolonializmo atstovė bei vykdytoja.

Tas pats Chruščiovo įpėdinis sovietiniams piliečiams pažadėjo: „Mes didinsime krašto gamybinį pajėgumą, nuolat kelsime tautos gerovę..." Tai pažadai, o jų netrūko ir chruščiovinio valdymo laikmetyje. Lietuvos gyventojams, žinoma, ypač rūpi, ar ir toliau kraštas bus ūkiškai išnaudojamas, ar „kolektyvinio valdymo" eroje (kaip ilgai ji truks?) bus vedama ligšiolinė rusinimo politika ir krašto ūkininkų-kolchozininkų engimas bei skurdinimas? Ne vienas Lietuvos gyventojų ir stato klausimą: ar išsilaikys Stalino bei Chruščiovo patikėtinis Sniečkus? Jei Sovietijoje buvo šalinamas ne tik Chruščiovo vardas, bet ir smerkiami jo veiksmai, tai ar tas neturėtų atsiliepti ir į Kremliaus statytinius Vilniuje?

Aplamai, pažvelgus į Maskvoje buvusius įvykius ir dar tebelaukiant naujosios valdžios veiksmų, tenka kalbėti apie Maskvos pamoką. Apsiriko visi tie, kas tikėjo, kad azijatinio atspalvio sovietinė diktatūra artėjanti prie Vakarų demokratijos pagrindų, gavo pamoką visi tie, kas teigdavo, kad sovietiniu partneriu galima pasitikėti ir kad santykiavimas su diktatūrine valstybe vis lengvėjąs.

Nesvarbu, kas nulėmė perversmą — vidinės ar užsienio politikos priežastys. Mums svarbiau pabrėžti, kad sovietų politikoje jau galima įžiūrėti griežtėjimo, radikalumo elementas. Kaip neįmanoma įžvelgti tikrųjų sovietų krizės priežasčių, lygiai sunku numatyti ir tos politikos ateities raidą. Tam tikroje krizėje atsiduria ir tarptautinė politika. Visai suprantama, kad, ryšium su tais įvykiais bei sovietinio partnerio nepatikimumu, Vakarų demokratijų politiniai vadovai ir viešoji nuomonė skatina: būkime budrūs! Budrumas tai pirmasis ir bene svarbiausias Vakarų atsakymas, ir tik jis turėtų lydėti laisvojo pasaulio politiką bei santykius su Maskva.

Kaip aiškina Vilniaus grąžinimą

(E) Spalio mėn. okup. Lietuvos spauda minėjo 25-sias Vilniaus grąžinimo Lietuvai metines. Laikraščiuose (plg. „Tiesą", spalio 10 d. Nr. 238) ar per radiją plačiai aiškintas tariamai kilnus sovietinės vyriausybės mostas grąžinti Lietuvai jos senąją sostinę. Dabar keistai išaiškinta Vokietijos-Sovietų Sąjungos 1939 m. rugpiūčio 23 d. pasirašyta sutartis. Esą, toji sutartis „griovė klastingus Anglijos ir Prancūzijos vyriausybių sumanymus — nukreipti hitlerinės Vokietijos agresiją prieš Tarybų Sąjungą".

Naujieji istorikai nurodo, kad 1939 m. rudenį Raudonoji Armija buvusi įžengusi į Lenkijos sritis, jog apsaugotų ukrainiečius, gudus ir lietuvius nuo hitlerinio pavergimo. Vėl aiškinama, kad „išlaisvinus" Vilnių ir Vilniaus kraštą, sovietų vyriausybė laikėsi 1920 m. liepos 12 d. ir kitų su Lietuva pasirašytų sutarčių. 1939 m. spalio 10 d. pasirašyta sutartimi ir vėliau sekusiomis kitomis sutartimis, pagal „Tiesą", Pabaltijo valstybės buvusios išgelbėtos nuo pavojaus patekti į hitlerinės Vokietijos įtaką. Tuo tarpu lietuviai krašte ir išeivijoje gerai žino, kad Sovietai pažeidė 1920 m. ir kitas sutartis su Lietuva, nes, priešingai įsipareigojimams, jie įsikišo į Lietuvos vidaus reikalus. Lietuva 1939 metais nebegalėjo patekti į vokiečių įtaką ir... tuo pačiu atsidūrė sovietų okupacijoje. Jei dabar aiškinama, kad 1939 m. spalio 10 d. sutartis su Sovietais palengvino likviduoti kapitalistinę santvarką, čia tektų pridurti: ir tuo pačiu metu prievarta įvesti sovietinę santvarką. Dar tektų priminti, kad pavergtoji Lietuva ir šiandien dar neturi 1920 m. sutartimi nustatytų sienų.

Europos ir Amerikos spaudos nuotrupos

Johnsonas - Prezidentas

Didele persvara laimėjusį rinkimus, prez. Johnsoną entuziastiškais pareiškimais sutiko įvairių kraštų vyriausybių vadovai, net ir komunistinių. Tačiau daug nuoširdesniu, jokio etiketo nevaržomu reikia laikyti spaudos balsą. Štai danų „Ekstrabladet" rašo:

„Mes jau galime lengviau atsikvėpti. Nebuvo išrinktas Goldwateris, tasai žmogus su pirštu ant atominių ginklų mygtuko".

Norvegų „Dagbladet":

„Didžioji pasaulio dalis dabar jau vėl gali atgauti kvapą".

Norvegų „Verdansgang":

„Visam pasauliui lengviau".

Švedų „Aftenbladet":

„Jis išėjo laimėtojas, ir, žmonių akimis, tokia išdava niekada nebuvo dar taip laukiama, kaip dabar. Niekada nebuvo dar taip svarbu susilaukti tokios rinkimų išdavos. O pralaimėtojas niekada dar nebuvo nusipelnęs šitokio pralaimėjimo, kaip Barrys Goldwateris".

Lenkų „Kurier Polski":

„Nors kraštutinė dešinė JAV buvo labai stipri, bet vis dėlto nepakankamai stipri, kad galėtų užgniaužti daugumos nuomonę".

Pietų Afrikos „Star":

„Šitas patrauklus žmogus būtų buvęs nelaimė Amerikai, o nelaimė Amerikai reikštų nelaimę visam pasauliui".

Britų „The Guardian":

„Amerikiečių daugumos nusistatymas balsuoti už prez. Johnsoną yra jų indėlis sambūviui užsieniuose ir gerovei namie. Jų sąjungininkai bus dėkingi jiems už tai, kad šitaip įteisino sąjungos vadą. Iki šių rinkimų Britanija po paskutiniojo karo dar neturėjo tokio atvejo, kad jos požiūris į pasaulį nesutaptų su Amerikos prezidento".

Britų „New Statesman":

„Vienu iškilmingu mostu amerikiečiai pasmerkė Barrį Goldwaterį užmarščiai, gal net ir mirtiną smūgį sudavė jo sąjūdžiui ir prez. Johnsoną apginklavo įgaliojimu sudaryti pažangią vyriausybę. Kraštas gali pelnytai didžiuotis savo nedvipras mišku sprendimu".

KREDITAI SOVIETAMS STIPRINTI

Jei Vakarai nebūtų stiprūs, tai sovietai savo tankais pradėtų prieš juos karo žygį. Tačiau tie patys Vakarai pridarė ir tokių klaidų, kurios silpnina juos ir stiprina sovietus. Tokia klaida yra ir ilgalaikiai kreditai sovietams, kuriuos dabar žada Prancūzijos prez. de Gaulle'is. Vokiečių „Die Welt" dėl to rašo:

„Charles de Gaulle'is yra pažadėjęs paremti S. Sąjungos ūkį dideliais ilgalaikiais kreditais. Tuo jis tikisi susidaryti sau nau jus kozerius savo politiniams ėjimams Europoje ir prieš J. Valstybes. Tačiau iš to gali laimėti ne tiek jis, kiek Kremlius. S. Sąjungai būtinai reikia gauti iš Vakarų didelės paramos, kad ji galėtų susidoroti su ūkiniais sunkumais. Žinoma, jai gal ir negresia dar bankrotas. Bet ji yra pasiryžusi gauti iš užsienių paramos, kad galėtų ginkluotis ir toliau vykdyti užkariavimų planus, kelti neramumus tose tautose, kurios šiaip galėtų jau neblogai gyventi, neleisti joms augti ir su Vakarų kraštais var žytis dėl įtakos Afrikoje ir Azijoje. Sovietai lengvai išnaudoja Vakarų valstybių nevieningumą ir tarpusavio varžybas. Jau britų konservatorių vyriausybė buvo pažadėjusi Chruščiovui ilgalaikius kreditus. Dabar tai daro ir de Gaulle'is, visiškai nesiskaitydamas su savo sąjungininkais Ekonominėje Bendruomenėje".

ATOMINĖS PAJĖGOS IR JUOKINGAS NAIVUMAS

O šveicarų „Basler Nachrichten" aptaria kitą pavyzdį. Jis rašo:

„Anglų socialistai mielai paskandintų giliausioje Atlanto vietoje visą sumanymą sudaryti sąjungines atomines pajėgas. Darbiečiai patenkinti bent tuo, kad jie laimi laiko, nes metams atidedamas sprendimas apsispręsti, ar pasisakyti už, ar prieš tokias pajėgas. Nors ir kažin kaip juokingai tai skambėtų, bet britų socialistai tą vilkinimą remia tuo, kad buvo nuverstas Anglijoje pakankamai populiarus Nikita Chruščiovas. Tas buvęs Kremliaus valdovas dar net ir šiandien toks populiarus, kad Beaverbrooko laikraščiai net siūlo Kremliui paskirti Chruščiovą atstovu prie Jos Didenybės karalienės Elizabetos II".

Afrikiečiai, Lietuva ir kolonializmas

(E) Lietuvoje penkias dienas viešėjo Maskvoje posėdžiavusio jaunimo forumo dalyviai. Vienas dalyvių, mokytojas iš Centrinės Afrikos republikos, atsisveikindamas pareiškė: „Lietuvos jaunimo pavyzdys mus įkvėpia kovai prieš kolonializmą, už taiką, už pažangą". Kiti pastebėjo, kad Lietuvos jaunimas vaidinąs didelį vaidmenį komunistinėje „statyboje". Matome, kokios pasireiškia į komunistinį bučių pakliuvusių Afrikos gyventojų, kolonializmo jungą kentusių, nuomonės. Norėdami susipažinti su sovietiniu kolonializmu, jie turėtų Lietuvoje paviešėti ne penkias dienas, bet kiek ilgiau.

Septynios DIENOS

JOHNSONAS LAIMĖJO

Rinkimuose į prezidentus Johnsonas gavo 41.688.418 balsų, Goldwateris 26.269.391.

Tokios balsų persvaros tarp kandidatų į prezidentus nėra buvusios Amerikos istorijoje.

Kai kurios valstybės, kurios visada balsuodavo už respublikoną, šįkart persimetė į demokratus. Bet pietinės valstybės (Mississippė, Alabama, Louisiana, Georgia, P. Carolina) šįkart balsavo už respublikoną Goldwaterį. Pietinėse valstybėse ypač aštrus negrų klausimas.

PIRMOSIOS PRIEMONĖS

Parlamentui pradėjus darbą, Britanijos vyriausybė ėmėsi naujų priemonių savo programai vykdyti.

Londone ir pietinėje krašto dalyje uždrausta statyti naujus pastatus įstaigoms. Ruošiamasi perimti valstybės kontrolėn didžiąsias plieno įmones. Vyriausybės atstovai tariasi su įmonininkais dėl pelno ribos nustatymo. Taip pat bus sustabdytas užda rinėjimas geležinkelio linijų tose krašto srityse, kur bus numatoma plėsti pramonę.

KINIJOS ATSTOVAS MASKVOJ

Kinijos min. pirmininkas Čou En-lajus atvažiavo į Maskvą dalyvauti revoliucijos dienos minėjimo iškilmėse.

SUSLOVO PRANEŠIMAS NEBUS SPAUSDINAMAS

Iš Maskvos grįžtantieji užsienių komunistų vadai tvirtina, kad nebūsiąs spausdinamas Suslovo pranešimas, kuriame jis puolė Chruščiovą. Jei Chruščiovas vis dėlto viena ar kita forma būsiąs puolamas vieša, tai neminint jo vardo. Svarbiausia — dabartiniai vadai yra buvę artimi Chruščiovo bendradarbiai, dėl to atsakingi su juo už politiką.

Kita vertus, sovietai bijo, kad tas pranešimas vis tiek gali patekti į užsienius. Antisovietinės agentūros pačios galinčios sukurti tokį pranešimą.

PRANCŪZIŠKI KVIEČIAI SU PRIMOKĖJIMU

Prancūzija pareikalavo, kad Europos Ekonominė Bendruomenė primokėtų už kviečius, kuriuos ji parduoda Kinijai. Primokėjimas jai reikalingas sumažinti transporto išlaidoms.

EEB pasiryžusi vykdyti Prancūzijos reikalavimą.

HEROJAUS VARDAS ŠNIPUI

Sov. Sąjungos vyriausybė atžymėjo herojaus vardu vokietį šnipą Richardą Zorgę, kuris 1941 m. įspėjo Staliną, kad Vokietija puls Sov. Sąjungą.

Zorgė buvo sušaudytas Japonijoje už šnipinėjimą sovietams.

DR. ADENAUERIS PARTIJOS NEMALONĖJE

Kadangi buvęs V. Vokietijos kancleris Dr. Adenaueris nesiliauja viešai kritikavęs dabartinio kanclerio Dr. Erhardo vyriausybę, tai jis buvęs įspėtas: jis galįs dėl to būti nubalsuotas pašalinti iš krikščionių demokratų partijos pirmininko vietos.

Žemaitijos „išlaisvinimo" sukaktis ir puolimai

(E) Spalio mėn. Lietuvoje minėjus Žemaitijos „išlaisvinimo", kitais žodžiais, sovietų kariuomenės įžygiavimo 20-metines, daugelyje vietų vyko susirinkimai. Pakviesti sovietų karininkai su gen. Ivanu Bezuglu priešaky garbinti, kaip „išvaduotojai", gi tautiniais drabužiais apsirengusios lietuvaitės tuos karius sutikusios su duona ir druska.

Dimitrave įvykęs mitingas teikė progą kelti hitlerinių okupantų įvykdytus nusikaltimus. Esą, tie hitlerininkai drauge su „buržuaziniais nacionalistais" Lietuvoje nužudę 700.000 piliečių. Buvo ir įprastinių pasisakymų prieš gyvenančius „nusikaltėlius" bei reikalavimą juos nubausti.

GRĮŽO IŠ LIETUVOS

Iš pavergtosios Lietuvos į Braziliją sugrįžo keletas mūsų tautiečių, kurie, raudonųjų propagandos suvilioti, buvo parvažiavę įsikurti.

Grįžusieji gal kiek dėl gėdos, o labiausiai iš baimės vengia ką nors daugiau pasakoti apie gyvenimą Lietuvoje, bet džiaugiasi, kad pavyko ištrūkti iš bolševikinio rojaus, ir jaučiasi pagydyti nuo raudonųjų idėjų.

JUGOSLAVIJOS VYSKUPAI VATIKANO SUSIRINKIME

Jugoslavija yra vienintelis komunistinis kraštas, kurio vyriausybė leido visiems katalikų vyskupams vykti į Vatikano II-jį susirinkimą. Dabar Romoje yra 23 Jugoslavijos vyskupai, ir tik penki vyskupai pasiliko namie dėl senatvės ar ligos.

„VELNIO BALA" EKRANE

Romas Sliažas JAV susuko filmą pagal Jurgio Jankaus novelę „Velnio balą".

Vyriausiąjį vaidmenį atlieka Antanas Gustaitis, plačiai visuomenei daugiau žinomas savo jumoristiniais ir satyriniais eilėraščiais (rinkinys „Anapus teisybės").

PASAULYJĖ

— Jugoslavija įsigabens iš JAV 500.000 tonų kviečių.

— Leningrade suruoštose varžytynėse parduota daugiau kaip milijonas persiškų avelių kailių (varžytynėse dalyvavo 117 pirklių iš 17 kraštų).

— Dėl reumatizmo V. Vokietijoje darbininkai praeitais metais praleido 23 milijonus darbo dienų.

— Netoli Alžyro miesto Alžyre buvo užauginta vynuogių kekė, kuri svėrė 4 kilogramus ir 450 gramų.

— V. Vokietijoje pagal naująjį įstatymą, kas bus pagautas, kad išgėręs vairuoja, automatiškai neteks leidimo vairuoti.

— Olandijos televizija kartą per savaitę perdavinės specialią apžvalgą kurtiems (su užrašais).

— Suradęs paslėptą užtaisytą medžioklinį šautuvą, Italijoje 5 m. amžiaus berniukas motinos akyse nušovė 3 m. amžiaus savo seserį.

A. SMETONOS

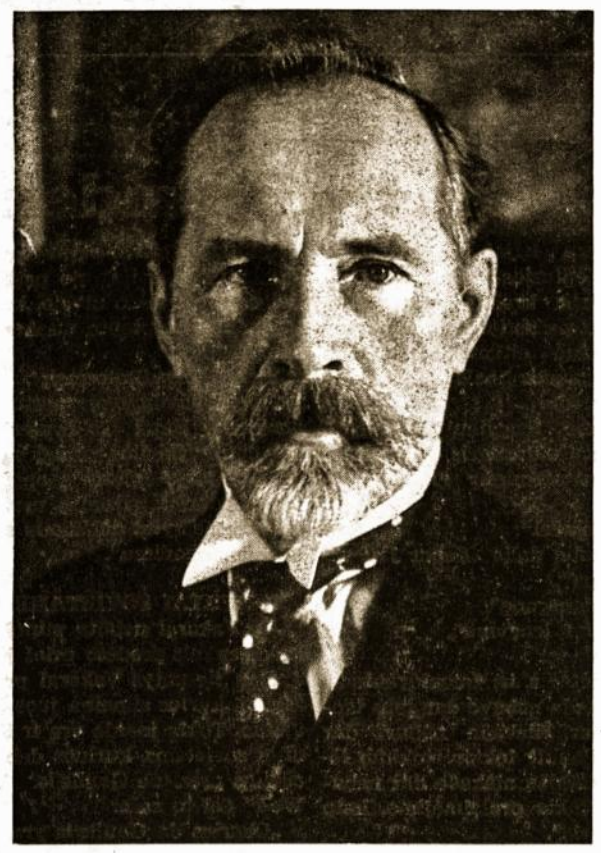

MONOGRAFIJA

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga išleido Aleksandro Merkelio parašytą didžiulę monografiją **Antanas Smetona, jo visuomeninė, kultūrinė ir politinė veikla.** Knyga tikrai didžiulė, nes vien tik monografijai skirtojo teksto yra 740 puslapių, priedo dar įžangoms 16 psl. ir kiti 28 nenumeruotų puslapių iliustracijų.

Kaip iš Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Valdybos pasisakymo matyti, visas darbas buvo varomas taip, kad monografija pasirodytų buvusio Lietuvos prezidento mirties 20 metų sukakties proga. O pats rašymo ir spausdinimo darbas buvo užsuktas jau nuo 1959 metų. Planuojant ir dirbant knygos tikslas turėjo būti nuodugniau išryškinti Smetonos asmenybę, įamžinti visą eilę Lietuvos istorijai reikšmingų įvykių ir svarbių duomenų, pavaizduoti nepriklausomos Lietuvos laikotarpį ir atsikirsti okupantui į šmeižtus.

Užsimojus vykdyti tokį plataus masto, daugiašakį planą, tektų stebėtis jau nebe tuo, kad ši knyga yra didžiulė, bet greičiau tuo, kad ji viena pajėgė atsakyti į visus klausimus. Toje knygoje juk mes pagal leidėjų ir autoriaus užsimojimą laukiame nebe vien tik vaizduojant A. Smetonos gyvenimą.

Žinia, kalbėdami apie savo buvusį prezidentą A. Smetoną, mes toli gražu nesutariame. Vieni aistringai tebeginame jį nuo visokių puolimų, daugiau teigiamai tebežiūrime į jo visus darbus, o jeigu jo veiklai ir primetama kurių nors dėmių, tai jas mažiname, kad jis su visais savo darbais liktų šviesus. Kiti, gal kartais ir per daug aistringai, laikomės neigiamo požiūrio, padidindami dėmes, išjungdami viską, kas teigiama. Klystame, be abejo, ir vieni ir kiti. Vien tik nekritiškai teigiamai žiūrint, mes turėtume matyti šventojo paveikslą. O kur gi jūs radote šiandien pasaulyje šventojo vertą žmogų, kuris visą gyvenimą dirbtų visuomenės darbą ir dar kelioliika metų stovėtų valstybės priekyje, perversmu su sambaudininkais paėmęs valdžią į savo rankas ir valdydamas palaikęs autoritetinį režimą? Išeitų, kad toks šventasis tegalėjo būti tik mūsų šventoje Lietuvoje. Bet taip šimtaprocentiškai nėra ir negali būti.

Kita vertus, perdėtas kritiškumas, vien tik neigiamo matymas A. Smetonos valdyme ir to meto Lietuvoje irgi yra nesveikas kraštutinumas. Mes gi šiandien visi pripažįstame, kad nepriklausoma Lietuva padarė didžiulę pažangą. Kada gi ji padarė tą pažangą? Ar tada, kai frontuose kovojo su bolševikais, lenkais, bermontininkais, ar jau gyvendama ramiu gyvenimu? Jeigu ramiu, tai jo ne kažin kiek juk ir bebuvo likę iki 1926 m. gruodžio 17 d. Vadinas, A. Smetonos prezidentavimo metus be jokio svyravimo reikia įskaityti į pažangos ugdymo metus, vis tiek, ar kam tai patinka, ar nepatinka. Kitas dalykas būtų teoretiškai svarstyti, ar mes iš tiesų, turėdami visiškai laisvą demokratiją, nebūtume dar daugiau padarę. Bet toks klausimas ir tegali būti keliamas teoretiškai. Praktiškai galime tik svarstyti tai, kas buvo, bet ne tai, kas būtų buvę. Gal dar būtų viena galimybė — svarstyti, kas nereikalingo padaryta.

Mūsų visi svarstymai, žinoma, dažnai teberemiami nemaža doze aistrų. Tas dalykas gana suprantamas. Anie laikai gi dar visiškai neseni, mes juos išgyvenome. Kai kas turėjo ir savų idėjų, kaip reikėtų kraštą tvarkyti, ir po perversmo nebegalėjo ne tik stengtis jų įgyvendinti, bet ir skelbti. Kraštas buvo tvarkomas pagal tas idėjas, kurias turėjo valdantieji. Kas neklausė, skelbė savo idėjas ar priešinosi esamajai valdžiai, tai gavo ir nukentėti. O ką nors nubausti juk ne kartą reiškia tuo pačiu įsigyti amžiną priešą.

O aistras apramins tik laikas.

Turint galvoje, kad A. Smetonos asmuo mumyse dar vis sukelia aistrų, kai pradedame apie jį kalbėti, ar iš tiesų buvo pats laikas rašyti jo monografiją? Ar nereikėjo dar palaukti, kol tos aistros galutinai išsibaigs?

Monografijos rašymo ir išleidimo iniciatyvos ėmėsi tie žmonės, kurie Smetonoje ir jo valdyme įžiūri apskritai daugiau ar vien teigiama. Jo gerbėjai tuo panorėjo jam pastatyti paminklą. Jie tai ir padarė. Jei kas su jais nesutiktų, tai gal vis tiek pripažins, kad Smetona buvo didelis vyras, ne koks puskarininkis, ir kraštą vedė į pažangą. Dėl to pažinti ir tą vyrą ir tuos kelius, kuriais ėjo anuomet jo valdomasis kraštas, ir verta ir reikia. Kaip gi kitaip pažinsi savo krašto praeitį?

Juo įdomiau skaityti šią monografiją, kad tiek jos autorius, tiek leidėjai savo pasisakymuose kalba apie bešališkumą, taigi apie teisingą paveikslą, kurį ši knyga turėtų sudaryti ir apie prez. A. Smetoną ir apie anuometinę Lietuvą.

Biografu, tos monografijos autorium, mums atrodo, buvo pasikviestas pats tinkamiausias žmogus. Aleksandras Merkelis, žinoma, yra nuoširdžiai įsitikinęs sme-

(Nukelta į 3 psl.)

BAŽNYČIOJE, NE ŠALIA BAŽNYČIOS

Dangaus karalystė panaši į raugą, kurį moteriškė ėmė ir įmaišė į tris saikelius miltų, kolei visi įrūgo" (Mt. 13,33).

Dangaus karalystė — tai Bažnyčia, krikščionijos visuma. Čia du elementai: iš vienos pusės žmonės pasaulyje, kurių tiek daug, kiek miltelių; iš kitos pusės raugas, tai yra, Kristaus mokslas. Ir kai žmonės viduj persiima Kristaus mokslu, kai „visa įrūgsta", tada pasiekiamas tikslas: tada įgyvendinama Dangaus karalystė.

Tikras krikščionis yra tas, kurs gyvena Kristaus ir Bažnyčios dvasia, kurs yra „įrūgęs", kuriam rūpi visa tai, kas Bažnyčiai rūpi. Tai tas, kurs ir gyvena, ir džiaugiasi, ir kenčia kartu su Bažnyčia.

Šv. Paulius palygina krikščioniją su organizmu: Bažnyčia yra mistinis Kristaus kūnas, kurs susideda, kaip ir kiekvienas kūnas, iš daugelio sąnarių. „Jei ką kenčia vienas sąnarys, kenčia visi drauge sąnariai; arba jei vienas sąnarys yra garbinamas, džiaugiasi visi drauge" (1 Kor. 12, 26). Sąnarys kūne gyvena ir veikia ne sau, o bendriems viso kūno interesams.

Tikrą krikščionišką laikyseną gerai išreiškia senas lotyniškas dėsnis „sentire cum Ecclesia", tai yra: jausti tai, ką Bažnyčia jaučia. Ne tik priimti krikštą, ne tik išpildyti kai kurias pareigas, bet ir gyventi kartu su Bažnyčia ir Bažnyčioje, džiaugtis jos džiaugsmais ir pergyventi jos rūpesčius, žodžiu, turėti tuos jausmus, kuriuos Bažnyčia turi.

Ar visi, kurie vadina save krikščionimis, tokie yra? Ir ar mes patys esam tokie?

Visuotinis Bažnyčios Susirinkimas duoda gerą progą patikrinti savo krikščioniškąją laikyseną. Ar mes tikrai domimės tuo, kas Susirinkime svarstoma? Ar mes jau iš anksto pasiryžę prisidėti prie įgyvendinimo tų nutarimų, kuriuos Bažnyčios Susirinkimas priims? Ar mes jaučiamės esą veiklūs ir atsakingi nariai dvasiniame bažnytinio gyvenimo atnaujinime, ar tik pašaliniai stebėtojai?

Ir pašaliniai stebėtojai, net nekatalikai ir nekrikščionys, sekė ir stebėjo Bažnyčios Susirinkimo eigą. Viso pasaulio laikraščiai, neišskiriant nei sovietinių, rašė ir ateity dar rašys apie tą Susirinkimą, paminėdami kai kurias diskusijas, pabrėždami kai kuriuos vardus. Bet tai tik pašaliniai stebėtojai, ieškąs daugiau ar mažiau tik sensacijų, ar tai būtų politikos, ar sporto, ar religijos srity; Susirinkimo nutarimai jų lyg ir neliečia, neturi įtakos jų gyvenime.

Yra juk ir tokių krikščionių, kurie gyvena ne Bažnyčioje, bet šalia Bažnyčios. Visai nuo Bažnyčios neatsisako, bet nėra ir tikrais jos nariais. Vienas dalykas juk vadinti ar laikyti save krikščioniu, kitas dalykas — būti krikščioniu.

Tiesa, čia galimas ir pasiteisinimas: jeigu ir nesame geri krikščionys, dar galime tokiais tapti; jeigu dar nesame „įrūgę", tai tas antgamtinis raugas Bažnyčioje dar tebeveikia, ir Bažnyčia auklėja ir formuoja savo narius, „iki visi pasieksime tikėjimo ir Dievo Sūnaus pažinimo vienybę, pilną žmogaus subrendimą, Kristaus pilnybės amžiaus saiką" (Ef. 4,13). Kas dar nėra geras krikščionis, gali juo tapti, dalyvaudamas Bažnyčios gyvenime.

Kunigas Vincas

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

BRADFORD — lapkričio 15 d., 12,30 v.

NOTTINGHAM — lapkričio 21 d., 12 v. pamaldos už a.a. Krivicką ir jo paminklo pašventinimas.

NOTTINGHAM — lapkričio 22 d., 12,30 v. pamaldos už žuvusius karius.

ROCHDALE — lapkričio 29 d., 12 v.

NORTHAMPTON — lapkričio 15 d., 12 val., katedroje, Kingsthorpe Rd.

COVENTRY — lapkričio 22 d., 12.45 val., St. Elizabeth Rd. Išpažintys 12.30 val.

J. KUZMICKIS

KRISTIJONO DONELAIČIO METAI

(8)

Jau visai kitokios rūšies yra tikras valkata girtuoklis D o č y s. Jo gyvenimo tikslas — „girtuot ir lėbaut". Kad turėtų už ką gerti, jis tuoj „po Mikielės" (šv. Mykolo) skuba javus kulti, vėtyti ir, „krepšius grūdų prisibėręs, tuo pasilinksmint ir prisišokt į karčiamą bėga". Neatsilieka nė jo pati su vaikais:

Bet moteriškė jo, linų grįžtes nusinešus
ir slaptoms pardavus, vis paragaudama siurbia.
O dar to negana, bet ir vaikus nusivedus
ir į tėvo prieglobstį pasodinusi, maukia.
(Rudenio gėrybės)

Tačiau tuo nesibaigia Dočio linksmybės: įsigėręs jis neranda savo namų ir, įsilindęs į pakeliui papuolusią trobą, rūkydamas ne kartą dūmais paleidžia ištisus ūkius:

Ak, kiek butų jis, taip dūkdams, jau pagadino,
ak, kiek girių bei kalnų jis parmetė pernai!
Tikt baisu klausyt, kad Lauras, Bleberio dėdė,
savo bėdas ir išgąsčius mums pranešė kartais.
Juk vos kiaulstaldis, vos klėtis jam pasiliko,
irgi namai jo, nei pustynė, jau pasirodo.
(Ten pat)

Dėl Dočio šitokio blogo įpročio daug jo kaimynų rudenį netenka namų ir „ant laukų šaltų klydinėdami slapos ar, savo klumokus pasidarę, ubagais eina". Netekę kantrybės, jie skundžia jį „provninkams aukštiems Karaliaučiuje", bet tai nieko negelbsti:

Žinom juk, žėlėk, Dieve! kaip mūsų gadynė,
ašaras išverktas po kojų mindama, šypsos.
(Ten pat)

Tada žmonės imasi patys Dočį bausti.

Kartą Plaučiūnas į krikštynas susikviečia savo kaimynus. Išdidžiai „įsirėmęs irgi nešvankiai rėkaudams", pilvotas, kaip dumčius, pasirodo ir Dočys.

Besivaišinant, Lauras su Dočiu pradeda niurnėti ir nešvankiai koliotis „dėl kiaulstaldžių pargriautų ir pagadintų". Kai visi dar daugiau „pyvo" paragauja ir dar labiau įšyla, pradeda ne juokais muštis: Kubas su Lauru, Mikolu ir kitais draugais „umaru šoka" ant Dočio ir taip jį apkulia, kad vaikai jį vos gyvą parsineša.

Pimė, Dočio pati, su kaimynėmis sugabena „visokių liekarstvų macnių", kad net „stuba dėl to visa smirdėti pagavo", ir Dočys pradeda pamažu kribždėti. Tačiau ligonis pasirodo moterims nedėkingas:

Štai, Dočys tuojaus, tepalų smarkumą suuodęs
ir žyniavimo bobiško baisumą pajutęs,
su sykiu, nei koks perkūns, iš patalo šoko
ir, iš papykio nusitvėręs didelį strampą,
bobas su visokiais bobiškais tepalėliais
iš stubos prismirdytos tuo išmušė laukan.
O paskui stubos rykų daugumą sudaužęs
ir čerpes su liekarstvoms pro duris išmetęs,
tuo vaikus, kurie jo stervą buvo suvalę,
dūkdams vis ir rėkaudams, kone numušė smirdas.
(Ten pat)

Žiemą Dočys iškrečia dar vieną pokštą: užsigeidęs varnienos, Dočys priekvailiui Durakui paduoda „loduotą puloką" (užtaisytą šautuvą) ir liepia nušauti dvylika varnų. Durakas, pamatęs ant skūnios kraiko didelę varną, šauna, uždega skūnę ir supleškina visas kaimynų trobas.

Amstrotas su tarnais suima Dočį, surakina grandinėmis ir išveža į teismą. Teisme jį kaltina visi kaimynai — „Milkus ir Enskys su Bleberio žentu, Lauras ir Laurienė, Jekė su Pakuliene", tačiau Dočys akiplėšiškai ginasi: —

„Kas jums rūp", tarė jis, „jūs, provninkai maloningi,
kad varnienos kartais aš iškept užsigeidęs
varnų ben porelę sav pietums nusišauju?
Ar nepavelijo gaišint jas mūsų karalius?
Tarp lietuvininkų daug yr išdykusių būrų
ir bernų daug yr, kurie tą niekina valgį;
o man vis viens miers, kad tikt mėsos prisivalgau.
O jūs bėdžiui man kąsnelį tokį pavydit?
Ar negana, kad aš jums varnų nunešu kojas
ir, kaip būrui reik, sugavęs dvylika žvirblių,
galvas nusuktas kasmet jums duot pasistengiu?
Taigi ben irgi manęs ben kartą jau susimilkit,
kad aš iš bėdos, gaivindams savo dūšelę,
varnų ben kelias išsikept kasmets nusišaudau.
Juk jūs, ponai! mus, būrus, jau taip nustekenot,
kad paskiaus mums ėst reiks žiurkes irgi palėdas".
(Žiemos rūpesčiai)

K. Donelaitis „Metuose" parodo dar keletą būrų — Diksą, Bužą, Kubą, Pukį, Milkų, Blėkių ir kitus, kurie tačiau yra tik epizodiniai veikėjai ir jų pilnos charakteristikos neturime.

Tą patį galime pasakyti ir apie moteris. K. Donelaitis sumini jų keletą — Laurienę, Pakulienę, Jekę, Katrynę, Bergę, Pimę ir kitas, tačiau nė vienos jų charakteristikos neduoda.

b) **Pareigūnai**

Antrą K. Donelaičio žmonių kategoriją sudaro įvairūs pareigūnai: šaltyšiai, vakmistrai (prižiūrėtojai), pakamorės (dvaro ir jo kaimų prievaizdai šalia vakmistro).

Ryškiausias jų ir, galėtume sakyti, pagrindinis „Metų" veikėjas yra šaltyšius Pričkus — rūpestingas, darbštus, pareigingas ir išmintingas vyras.

Šaltyšius Pričkus turi aiškią pasaulėžiūrą: jis išpažįsta Dievą, visuomet nusilenkia Jo valiai, o žmones, nors jie yra luomais atsitvėrę vieni nuo kitų, laiko lygiais. Šitai jis logiškai išveda iš būrų ir ponų vaikų:

Ale žiuponės savo lėles, margai dabinėtas,
ant šilkų perynų vis į patalą guldo.
O vei ir jų lėlės, kad joms kas pasidaro,
lyg taipo, kaip ir mūsiškės, klykia nešvankiai.
Bet jau taip visur, kol sviete kūdikiai augo,
vargt ir verkt vaikų pirmiausias buvo remestas.
Dar nei viens ikšiol n'užaugo vis besijuokdams;
ir iš lopšio dar nei viens n'iškopo neverkęs.
(Pavasario linksmybės)

Tačiau Pričkus skaitosi su gyvenimo tikrove ir žino, kad paaugusių būrų laukia darbas. Į darbą, įvairius vargus ir nepriteklių Pričkus žiūri tikinčio žmogaus akimis ir laiko pirmųjų tėvų nuodėmės paseka:

Ak, Adom! tu, peržengdams prisakymą Dievo,
sav ir mums padarei vargus ir didelę bėdą.
Juk ir mes, kaip tu, šiame sviete vos pasirodom,
štai, tuo bėdos iš visų pašalių susibėga
ir nuo lopšio mus ik grabo persekinėja.
(Ten pat)

Tarpininkaudamas tarp amstroto ir būrų, Pričkus stengiasi savo pareigą taip atlikti, kad ir ponas būtų patenkintas ir būrai nemurmėtų. Dėl to jo įspėjimai, paraginimai ir įsakymai yra pedagogiški, atsargūs, švelnūs.

Tačiau tada, kai Pričkus susiduria su tinginiu, apsileidusiu būru (pvz., Slunkiumi) ir išgirsta jo atsikalbinėjimus, jis netenka kantrybės ir šiurkščiai subara („Eik, juodvabali, kur juodvabaliai pasilinksmin!") arba net per nugarą sudrožia („Tav, žinai, daugsyk taipo per nugarą drožiau, kad iš skrandos tavo senos sklypai pasidarė").

Pričkaus patarimai būrams yra „gaspadoriški" ir praktiški. Žinodamas, kad ne vienas jų, rudenį turėdamas apsčiai maisto, netaupydamas valgo, o žiemą turi pusbadžiu gyventi, įspėja:

Todėl tur kiekviens, šventes pavasario švęsdams,
kas ant čielo meto reik, taipo pasirūpint,
kad kožna diena, nusikandus savo dalyką,
dar ir sekančiai n'užmirštų reikalą skalsint.
(Ten pat)

Čėdyk, neprieteliau, kad riebų šutini puodą,
tai tav kūdą nereiks prisikaist, kad vasara grįžta.
(Ten pat)

Pričkus net pataria, ką reikia pavasarį sėti, kad būrų valgis būtų įvairus ir maistingas (plg. 42 psl.).

Paprasto būro idealu laikydamas žmogų, kuris uoliai dirba ir triūsinėja, su pasimėgimu prastus valgius valgo ir, padėkojęs Dievui, „linksmas, sveiks ir drūts miegot į patalą kopia", Pričkus labai griežtai pasisako prieš įvairius tinginius ir simuliantus, kurie „ir kitiems baudžiauninkams tikt gėdą padaro". Pričkaus nuomone, negalima būtų stebėtis, jei taip elgtųsi „koks lenkiškas ar žydiškas balamūtas" arba vokietis, nes „jiems toks prigimė būdas":

Ale ką mislijat, kad toks tūls randasi smirdas,
kurs, lietuviškai kalbėdams, pradeda branyt,
ir visai n'atboj, kad Krizas Krizą prigauna?
(Žiemos rūpesčiai)

Antra didele yda Pričkus laiko per didelį girtuokliavimą. Pragėrę visą išteklių, tokie būrai dar „juokiasi Dievui" ir skundžiasi, „kad ponai vargina svietą".

Tačiau ir Pričkus nusiskundžia ponu amtmonu. Jis Pričkų ir pakeikia, ir tinginiu apšaukia, ir per ausį muša. Iš to dviguba bėda: ir didelė gėda, ir nepagarba iš baudžiauninkų, kurie po to „šaltyšiaus jau visai nesibijo". Pričkus ir šituo atžvilgiu pasigenda pedagoginio metodo:

Kad mane pons kampe tamsiam ir visą nupeštų,
ale po tam šviesoj kožnam vėl visą pagirtų,
tai ben dūšiai taip skaudu nei sunku nebūtų.
Ogi dabar taip gėdiškai visur pasirodau,
kad ir vaikpalaikiai jau man išsišiept pasidrąsin.
(Rudenio gėrybės)

Iš viso senatvėje Pričkus pasigenda pagarbos, kuri, kaip pavasario sniegas, sutirpo. Tada jis natūraliai prisimena jaunystę, kada jį visi — „ar būt pons, ar būrs, ar berns, ar slūginė kerdžiaus, ir vaikai be buksvų" — liaupsino. Jis pats, jodinėdamas, gailisi pasenusio kuino, kuris trylika metų „viežlybai į baudžiavą vilko",—

ogi manęs, žėlėk, Dieve! nuplikusio tarno,
jau visai nei šis nei tas susimilt nesupranta.
(Ten pat)

Pagaliau ateina pilkas šaltyšiaus Pričkaus gyvenimo saulėleidis.

(Pabaiga sek. nr.)

TREMTIES AUKA

PROF. JUOZAS ERETAS KALBĖJO MIUNCHENO LIETUVIAMS

Beveik kasmet Miuncheno (Vokietijoje) lietuviai ruošia Kristaus Karaliaus šventės minėjimą. Kartkartėmis tokį minėjimą suruošdavo Vokietijos ateitininkai sendraugiai, bet šiemet surengė kun. dr. J. Aviža, Miuncheno lietuvių kapelionas.

Minėjimas įvyko spalio 25 d. Ludwigsfeldo lietuvių kolonijoje. Šv. Mišias atnašavo ir pamokslą pasakė kun. Jonas Tautkevičius. Pamoksle kun. Tautkevičius apibūdino Kristaus Karaliaus šventės kilmę ir paaiškino, kodėl Kristus iškeliamas kaip karalius.

Tuoj po pamaldų Ludwigsfeldo Jaunimo namuose įvyko šventės speciali programa — akademija. Ji pradėta giesme-malda „Tėve Mūsų", kurią giedojo moterų grupė, vadovaujama muz. V. Banaičio.

Pagrindinėje programos dalyje — prof. Juozo Ereto paskaita. „Šiandien turėjau kalbėti savo parapijoj Bazely", kalbėjo prof. J. Eretas, „bet aš mieliau vykau į čia; mane traukia lietuviai, kuriuos per ilgą eilę metų aš taip labai pamilau, pas juos ir dabar atsigauna mano širdis".

Pasidžiaugęs ir pagyręs, kad lietuviai švenčia tokią brangią šventę ir tuo pačiu sudaro progą susirinkti visiems į vieną būrį, profesorius perėjo į dienos temą. Tremtis mums yra labai skaudi, tačiau ji nėra prakeikimas, nors tam tikra prasme ji yra nelaimė. Tačiau tai nėra išimtis tik mums. Iš istorijos mes žinome nuolatos besikartojančią tremtį daugelyje tautų. Tačiau ir čia esti pridėta Dievo ranka. Kitados mes sakydavome, kad Dievas suteikė Lietuvai nepriklausomybę. Bet Dievas mus išvedė ir į tremtį. Tremties pagrindinė prasmė — moralinė reakcija į priespaudą, ir tuo ji išreiškia moralinį tautos pajėgumą. „Laimingos yra tautos, kurios turi tremtinių, nes jos tuo būdu parodo savo moralinį gajumą", tvirtino prof. Eretas. Mūsų tremtinių labai didelę dalį sudaro inteligentija, šviesuoliai. Istorijoje nėra žinoma, kad kada nors toks didelis nuošimtis inteligentijos būtų tremtiniais, kaip kad yra lietuviai, latviai, estai. Dievas išvedė mus į laisvę, kad čia mes dirbtume tą darbą, kurs neleidžiamas dirbti pavergtame krašte. Tai ir yra šio laiko mūsų visų pagrindinis tikslas egzilėje: puoselėti krikščioniškąją ir tautinę kultūrą, nes kaip tik šios dvi sritys pavergtoje Lietuvoje stengiamasi labiausiai užgniaužti. Tremtis yra auka, mistiška auka, iš aukščiau pavesta ištesėti mums. Bet juk ir pasilikusieji Lietuvoje turi eiti pasiaukojimo keliu, tik tas kelias jiems yra daug skausmingesnis, kaip mums. Čia mes esame laisvi ir neturime baimės dėl rytojaus, ko nėra pasilikusiems pavergtoje tėvynėje.

Toliau profesorius atkreipė dėmesį į tremtyje pasitaikančias negeroves. Pavergtoje Lietuvoje kenčia ir žūna žmonės dalinai ir dėl gerovės stokos. O čia nevieną mūsų gerovė žudo. Kas pasiduoda pinigui (šykštumui), aistroms, geiduliams ir neatlieka savo tautinių bei religinių pareigų — tautai žūva. — Kokia nepaprastai brangi ir graži yra lietuvių kalba! jos negalima numesti, kaip nuo rankos numautos pirštinės. Kas savo kalbos atsisako, tas praranda ir savąjį Aš! Kelias į krikščioniškai tautinį gyvenimą eina tiktai per lietuvių kalbą. Už tai mes turime prievolę ne tik patys lietuvių kalbą išlaikyti, bet lygiai ją perteikti ir jaunosioms kartoms. — Kristaus Karaliaus šventė mums sudaro progą ne tik susieiti į krūvą, bet ir susimąstyti. Šios šventės proga turime perprasti, kad jeigu Kristus mums tokį kelią paskyrė, tai Kristus mus ir toliau išves. Pasaulio karaliai: kokių jų didelių buvo praeityje! O kur jie šiandien? Kas paliko iš faraonų, Napoleono ir kitų? O kur yra baisieji Lietuvos pavergėjai? Stalinas dar neseniai buvo taip nepaprastai garbinamas, o šiandien jau sunku surasti ir jo kapą. Chruščiovas, galima sakyti, dar tik vakar grasė visam pasauliui sunaikinimu, o kur jis dabar? Yra tik vienas karalius, kurs nepraeina. Jis yra ir mūsų karalius, tai Kristus; tik iš jo plaukia tikroji galybė ir tikroji garbė. Ir mūsų tremtis yra tik laikinis bandymas — vieną kartą ji bus baigta, kai Kristus to panorės, — tvirtino prof. J. Eretas, baigdamas savo paskaitą.

Įdomi buvo ir kita programos dalis. Ypač puikų įspūdį padarė giesmių ir religinės bei tautinės poezijos montažas, supintas į darningą muzikos ir žodžio pynę. Montažą paruošė Alina Grinienė su muz. Valteriu Banaičiu, kurs drauge skoningai paruošė bei pravedė ir visą minėjimo muzikinę dalį, susilaukdamas dalyvių dėkingumo. Montažą, kaip ir maldą „Tėve Mūsų", atliko studentės B. Forsterytė ir J. Vyšniauskaitė, Pauliukevičiūtė, Kairienė, Pauliukevičienė, Hermanienė ir Grinienė. Dr. J. Sakalauskas paskaitė savo naujausios poezijos, sukurtos Kristaus Karaliaus garbei.

Visą minėjimo programą pravedė ir pasakė pradžios bei pabaigos žodį kun. dr. J. Aviža. Minėjimas baigtas Kristaus Karaliaus himnu „O, Kristau, Pasaulio Valdove".

Po minėjimo kun. dr. J. Aviža paskaitė projektą lietuvių katalikų laiško, kurį numato siųsti Šv. Tėvui Pauliui VI. Laiške numatoma priminti šiuo laiku vykstantį baisų Bažnyčios persekiojimą pavergtoje Lietuvoje ir prašyti Šv. Tėvo pagalbos. Laiško projektui minėjimo dalyviai pritarė.

M. M. (ELI)

ANTANO SMETONOS MONOGRAFIJA

(Atkelta iš 2 psl.)

toninink as, dėl to jam labai rūpėjo atskleisti juo daugiau faktų ir faktelių, kurie nušviečia A. Smetonos pozityviuosius darbus. Čia irgi galėtume ginčytis: ar geriau biografu pasirinkti žmogų, kuris yra palankus aprašomajam asmeniui, ar kuris daugiau kritiškai žiūri į tą asmenį ir jo darbus. Mūsų atveju tie darbai juk reiškia keliolika valstybės valdymo metų. Bet jau visuotinai pripažinta, kad tik tomis temomis geriausiai galima pasisakyti, kurios arčiausiai širdies.

Aleks. Merkelis šia monografija yra atlikęs didelį darbą. Kai kalbame apie didelį, tai turime galvoje ne vien tik puslapių daugumą, bet ir tam darbui panaudotosios medžiagos gausumą ir įvairumą, o kartu ir tai, kad tokiam darbui pačios patogiausios rašyti sąlygos būtų Lietuvoje, naudojantis archyvais (šiandien, aišku, ir archyvai Lietuvoje yra jau apnaikinti), bet ne svetur. Tačiau A. Merkelis, kaip matome, surinko daug duomenų ir parašė darbą svetur!

Žinome kitą A. Merkelio parašytąją monografiją — apie Tumą-Vaižgantą. Bet ana buvo rašyta Lietuvoje, ir ji rodo šiandien tik A. Merkelio didžiulį patyrimą ir kruopštumą tokį darbą dirbti. A. Merkelis mėgsta rašyti plačiai ir smulkmeniškai.

Šią monografiją rašant, jam sunkumų, be abejo, bus sudaręs ir tas mūsų jau minėtasis dalykas, kad šįkart teko uždavinys rašyti apie A. Smetoną, kuris susidėjo su demokratinę santvarką nuvertusiais sluoksniais ir, jų remiamas, perėmė vadovavimą kraštui. Pro kontroversijų uolas, aišku, sunku prabristi.

Ar autorius kur užkliūva už vienos uolos, ar kitos, tai paliekame spręsti politikams, režimo draugams ar priešams. Vis dėlto atrodo, kad monografijos autorius, pasiėmęs šį darbą iš pagarbos buvusiam Lietuvos prezidentui, stengiasi apie patį asmenį ir jo darbus kalbėti su meile, bet kai kurių jo vyriausybių narių iškeldamas ir neigiamybes. Deja, kai kurios neigiamybės ir pačios iškyla, bepasakojant faktus, be jokio reikalo dar pabrėžti.

Pats maloniausias darbas šią monografiją rašant turėjo būti pirmieji skyriai — Antano Smetonos vaikystė, mokslo metai, jaunystė. Tai dalykai, dėl kurių niekas negali kabinėtis. O A. Smetona dar mokyklinius metais įsijungė į lietuvišką veiklą ir priekinėse eilėse buvo iki paskelbiant nepriklausomą Lietuvą. Dalyvaudamas organizaciniame gyvenime, jis ypač reiškiasi spaudoje, čia rašydamas jai, čia redaguodamas laikraščius, čia pats leisdamas juos. Kuriuos klausimus jis kėlė spaudoje, kiek tie patys klausimai buvo svarbūs anometo Lietuvai ir lietuviams, kiek straipsniai atliepia patį Smetoną, jo požiūrį, — monografijos autorius mums išdėsto smulkiai, kartu vis nupasakodamas ir Lietuvos gyvenimo įvykius. Tuo nupasakojimu ne tik įvykdomas užsimotasis uždavinys pavaizduoti A. Smetonos asmenybę, bet ir reikšminguosius Lietuvos istorijos faktus.

Politiškai visiškai savarankiškai reikštis A. Smetona pradeda su savo leidžiamuoju „Vairo" žurnalu. Tada greit prasideda pirmasis pasaulinis karas, o netrukus ir rūpesčiai Lietuvos, jau nepriklausomos, ateitim. Smetona tada pradeda aiškiau reikštis kaip būsimųjų tautininkų politikos reprezentantas, Tautos Pažangos žmogus. Jam teko vadovauti Lietuvos Tarybai, pasirašiusiai nepriklausomybės aktą, būti pirmuoju Lietuvos prezidentu, paskui opozicijoje varyti savo politinę liniją ir vėl perimti vadovavimą jau perversmo būdu.

A. Merkelis parodo, kad iš tiesų perversmą vykdė daugiau krikščionių demokratų, negu tautininkų remiama karininkija. Ji tik tautininkų vadus, kaip daugiau vidurio srovės žmones, iškėlė vadovauti. Vėliau krikščionys demokratai, o ypač kitos partijos buvo išjungtos iš valstybės valdymo. Deja, ramaus gyvenimo niekada nebuvo. Iš pradžių bent du sukilimus bandė suruošti kairiosios partijos. Paskui vis diktatūriškiau pradėjęs reikštis ministeris pirmininkas prof. A. Voldemaras, kuris buvo išstumtas. Veikiamas karininkų, gen. Kubiliūnas bandė paveikti prezidentą, kad prof. Voldemaras būtų grąžintas. Dar vėliau savo ranką stengiasi pridėti gen. S. Raštikis, užeina įtempimas su Lenkija, su Vokietija, kol Sov. Sąjunga suveda įgulas ir užima Lietuvą.

Paskutiniuosius skyrius „Europos Lietuvis" jau yra spausdinęsis dar neišėjus monografijai. Juose pavaizduojamas prez. A. Smetonos pasitraukimas iš Lietuvos, jo gyvenimas Vokietijoje ir kitur ir paskutinis etapas J.A.Valstybėse.

Šią monografiją beskaitant, kyla, žinoma, visokiausių minčių dėl mūsiškės praeities. Mintims kilti knygoje medžiagos gausybė. Čia, žiūrėk, faktas, kuris vertas romanisto rankos. Čia dideli žmonės, kurie verti pasigailėjimo dėl savo menkumo, dėl nepaprasto valdžios troškimo, dėl pastangų įsiteikti (daugelis atsitikimų rodo, kaip dideli žmonės, patys sau gal ir nieko ypatinga nenorėdami ir neverčiami, buvo pradėję praktikuoti asmenybės kultą!). Čia vėl, lyg kokiu nelaimės siūlu, tie visi sukilimai, suokalbiai, varžymasis dėl valdžios, tarytum Lietuva būtų ne Europoje, bet kažkur Lotynų Amerikoje, kur ne tik generolai, bet ir puskarininkiai per jėgą veržiasi į valdžią nors savaitei ar vienai nakčiai. Tačiau kur gi čia viską išpasakosi! Palikime ta visa gausybe medžiagos pasigardžiuoti patiems monografijos skaitytojams.

O pasigardžiuoti bus kuo. Jeigu savo metu didžiulį susidomėjimą sukėlė gen. S. Raštikio atsiminimai, tai ir šiai knygai, greičiausia, bus skirta panaši dalia, jei ne dar geresnė, nes čia remiamasi nebe savo asmeninėmis pažiūromis ir samprotavimais, bet gausiais dokumentais. Amžininkų liudijimai, kurie gali būti subjektyvūs, tesudaro, palyginti, nedidelę dalį panaudotosios medžiagos.

K. Abr.

Aleksandras Merkelis: ANTANAS SMETONA. Jo visuomeninė, kultūrinė ir politinė veikla. XVI-740-28 psl. (Pastarieji nenumeruotų iliustracijų psl.). Formatas: 6x9 colių. Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos leidinys. 1964 m. New York, N.Y. Kaina 12.50 dol.

Monografijos užsakymus priima K. Pocius, 3908 Fir St., East Chicago, Ind. 46313.

GRYBAI IR DEŠRA

(E) Šitokius „buržuazinius" dalykus net antraštėse garsinąs Klaipėdos laikraštis „Tarybinė Klaipėda", kuriam už tai pylos duoda „Tiesa" (rugsėjo 20 d. 221 nr.). Visa tai randi dargi viename šeštadienio (rugsėjo 12 d.) numery. Mat, norėta poilsio dienai duoti kiek galima įdomesnės medžiagos skaitytojui. Dėl to vienas puslapis ir paskirtas „smalsiesiems", kuriems be kitko pasakojama apie tai, kas dešrą išrado (deja, nežinoma!), kad seniausia dešra — kraujinė, kad apie ją kalba jau romėnų kronikos, kad storiausia dešra buvo pagaminta 1601 m. sausio 1 d. braunšveigiečių — ji siekusi net 1005 uolektis (apie 600 m!), ir t.t. Sekmadienį poilsiaują skaitytojai taip pat sužino, kad grybai renkami ne tik valgyti, bet ir pasigirti, sveikatos tikslais, nes kas grybas — tai nusilenkimas, vadinas, kūno kultūra... Tik, esą, blogai, jei koks uolus grybautojas taip įjunksta, kad ir tarnyboje užsiiminėja tokia mankšta: viršininkas — nusilenkimas, viršininko pavaduotojas — taip pat nusilenkimas... Matyt, pasišaipymas iš komunistinių įstaigų papročių bus „Tiesai" ypač nepatikęs, ir ji bara „Tarybinės Klaipėdos" redaktorius, kad jie tokiais „skaitalais" negerbią skaitytojų, kurie trokšta ne menkavertės, nuo gyvenimo atitrūkusios medžiagos, o rimtų sovietinio gyvenimo problemų nagrinėjimo. Nėra abejonės, kad šitokie „Tiesos" reikalavimai tikrai yra nuo gyvenimo atitrūkę, „Tarybinė Klaipėda" yra prie jo arčiau...

OPIUMAS IR FOTOGRAFIJA

Kuriam tikslui naudojamas aerofotografavimas? Kiekvienam aišku — kariniam šnipinėjimui ir žemėlapių sudarymui. Bet pasirodo, kad tai dar ne visos aerofotografavimo panaudojimo sritys.

Kai kuriose šalyse, kur draudžiamas opiumo gaminimas, policija sėkmingai naudoja aerofotografiją aguonų pasėliams aptikti. Žmonės, kurie augina aguonas, sėja jas lauko viduryje, todėl tokį pasėlį tegalima pastebėti tik iš oro.

IR VASARĄ, IR ŽIEMĄ,
IR RUDENĮ, IR PAVASARĮ
ne tik maistu, bet ir kitomis gėrybėmis
Jei saviems padėti nori,
Padarysi tai tikrai,
Kreipkis tik tuojau pas TAURĄ,
Ir neliks kišenė kiaura!

TAURAS
(A. BRIEDIS)
3, ST. DUNSTAN'S GARDENS,
LONDON, W.3
Tel. ACO 4374

Atstovas Manchesteryje:
L. Puras, 79 Victoria Cresc., Eccles, Manchester.

Laisvoji tribūna

TIKROVĖ IR ATRODYMAS

Nenorint savęs išsižadėti ir norint jaustis sau žmogum, būtina išlaikyti savo tautinį veidą. Tik tada mums ne vis tiek, kuriuo būdu mes savo tėvynę remsime. Mums reikia visai atvirai ir vispusiškai šį klausimą panagrinėti. Mes negalime daryti tokių pat užsimojimų, kaip didelės tautos, nes mūsų jėgos istorijos bėgyje labai stipriai sumažėjo, gal buvo sumažintos ir kaskart vis daugiau skaldomos. Mes negalime dangstytis nudėvėtais šūkiais, bet privalome realiai išspręsti savo tautinę egzistenciją.

Yra žmonių, kurie mums nurodo, kad didžiosiose tautose daugiau gema kasmet vaikų, nei mūsų tauta priskaito galvų. Jei skaičiuoti bent 50 metų laikotarpį, mes prieiname labai liūdnų išdavų. Bet šie didžtaučių garbintojai užmiršta, kad mūsų tauta, kad ir dar taip svetimųjų asimiliuojama, vis tiek savo kamieno niekad nenustos. Skirtumas tebus tas, kad, mums patiems nusigrįžus, ji pateks svetimon įtakon.

Daugelis mano, kad ši gadynė yra tautinių niveliavimų gadynė. Tikrumoje mes gyvename gadynėj, kada padermės užsidaro savyje. Ir tas vyksta dėl tų pat priežasčių, dėl kurių Romos valstybė sugriuvo. Technika įgalino labai nedidelei žmonių saujelei aprėpti viso žemyno reikalus. Tik šie žmonės nutolsta nuo tautinio kamieno ir žemutinių sluoksnių. Žemutiniai sluoksniai darosi savarankesni. Jie grupuojasi į mažesnius vienetus, reiškiasi separatizmas, kuris veda prie kilminio tautinės kultūros tvirtėjimo. Imkime bent kurią tautą. Dar niekad nebuvo tiek spausdinama sava vietine kalba, ir niekad nebuvo aptariami savi interesai taip išsamiai, per savą, tik mažam rateliui skirtą, literatūrą, kaip dabartiniais laikais. Ir mums atsiveria gadynė, kada mūsų interesais kiti mažiausia domisi, o mes privalome patys savais reikalais, sava tautine gyvybe domėtis.

Mūsų tauta niekad nesudarys politinės pajėgos. Tas tiesa, nes mūsų prieauglis per mažas, mūsų kamienas nežymus, ir šiandie, masinio judėjimo laikais, suaktyvėjus masėms, mes negalime parodyti įtakos. Žydai, kurie amžiais veikė svetimybėje, šiandie randa prieglaudą savoje žemėje. Jiems nesaldu, bet tai pasekmė to tautinio užsidarymo, nesidomėjimo kitais. Ir šis nesidomėjimas didės priklausomai nuo to, kaip tols karo pavojus. Tuo būdu ir lietuvių tautos asimiliavimasis nustos pamažu savo aktualumo. Net, priešingai, lietuviai bus iš kitų tautų išspiriami, kaip buvo išspirti žydai. Tas reiškiasi jau dabar, kad ir nepastebimai. O juo labiau kas mūsų stengiasi nuo savųjų atitrūkti, juo mažiau jiems gyvenimas įgyja prasmės. Ta jaučiamoji gyvenimo prasmės stoka yra išspyrimo pastangų pasėka. Tuo būdu pesimistų šauksmas, kad mums gresia pavojus nutausti, yra klaidingas. Tuo būdu atsiranda būtinumas mums, lietuvių inteligentams, pasirūpinti sava veikimo programa. Tegu mes ir smarkokai pasipešam. Nereikia tik leisti kitiems mūsų jėgas skaldyti.

Jei mes į savo ateitį tikėsime, tai mūsų tauta mums dėkos. Tikėti privalome mes, inteligentai, nes mūsų tauta gimė, gimdys, ar mes to norėsime, ar ne.

Aš žinau, kad šios eilutės daugiausia taikytinos tiems, kurie šių eilučių neskaitys, bet gal atsiras kas nors tų atitrūkėlių, kuriam optimistas patriotas mano straipsnį pakiš pasiskaityti. Ir aš labai apsidžiaugsiu nors vieną netikėlių sugrąžinęs į savąjį kelią, radusį kelią į save patį.

Scabillum

AR KENKIA SVEIKATAI KAMBARINĖS GĖLĖS?

Gėlės auginamos beveik kiekviename bute. Jau nuo senovės jos yra nepakeičiamas kambarių papuošalas. Kai kuriuose butuose jų esti nedaug — po vieną kitą kambaryje, kitur mėgėjai paverčia savo butus ištisu gėlynu. Pasitaiko kambarių, kuriuose gėlių pilna ne tik ant specialių staliukų, lentynų, bet ir užstatytos jomis palangės arba išdėstomi puodai su gėlėmis net keliais aukštais lange. Čia jos užstoja saulės šviesą, neleidžia tinkamai vėdinti kambario ir tokiu atveju daro tiesioginę žalą patalpos sveikatingumui.

Kaip ir visi gyvi organizmai, gėlės kvėpuoja, atseit, sunaudoja deguonį ir atpalaiduoja anglies dvideginį. Tačiau dieną jos žymiai daugiau sunaudoja to paties anglies dvideginio angliavandenių asimiliacija ir atpalaiduoja deguonį. Labai lengva tai pastebėti, auginant stiklainiuose vandens augalus, apie kuriuos dienos šviesoje susidaro ir kyla į vandens paviršių deguonies burbuliukai. Naktį arba tamsoje šie augalai pasitenkina vandenyje ištirpusiu deguonimi. Todėl dienos metu kambaryje gėlės, kaip ir augalai laukuose bei miškuose, valo orą nuo anglies dvideginio ir praturtina jį deguonimi. Kitas dalykas naktį. Nors atskiri smulkūs augalai kvėpavimui sunaudoja labai nedaug deguonies, tačiau didesnės gėlės — fikusai, filodendronai ir pan., arba didesnis gėlių kiekis gali nakties metu blogai vėdinamame kambaryje tapti tam tikrais žmogaus konkurentais deguonies atžvilgiu. Todėl miegamuose daug gėlių laikyti nepatartina arba reikia kambarį gerai vėdinti.

Saikingas gėlių kiekis kambaryje nedaro jokios žalos. **A. Lekavičius** („M. ir G.")

ROMA PASENO

Kiekvienoje enciklopedijoje galime perskaityti, kad Romą 753 m. pr. Kr. įkūrė legendariniai dvyniai Romulas ir Remas. Pastaruoju metu Kapitolio papėdėje atlikti kasinėjimai patvirtino kai kurių mokslininkų spėliojimus, kad Roma, kaip gyvenvietė, atsiradusi žymiai anksčiau — XIII amž. pr. Kr. Taip Roma „paseno" ir dabar turi 32 šimtmečius.

DIEVO KARALYSTĖS ŽINIOS

(6)

Taigi Dievo Žodžio tyrinėtojams žydų grįžimas į Palestiną yra tikras pranašavimų išsipildymas ir vienas iš aiškiųjų Dievo Karalystės artumo ženklų. Kurie yra blaivūs ir budi, kaip Viešpaties patarta, tie stebi ir domisi žydų grįžimu į jų tėvams pažadėtąją žemę.

Šiandien Palestina, ta šalis, kuri buvo tuščia aštuoniolika šimtmečių, žydi kaip rožė. Kas metai tūkstančiai žydų lieka kolonizuojami savo tėvų šalyje. Didysis žydų persekiojimas Balkanuose, Rusijoj ir Vokietijoj, apie ką Viešpats buvo pranašavęs, buvo Dievo naudojamas greičiau jiems įvesti į Palestiną. Turtingi ir neturtingi žydai visame pasaulyje surinko milžiniškus turtus ir paskyrė juos žydams sušelpti Palestinoje, sionizmui vadovaujant. Su kiekviena diena Palestina darosi panašesnė į Rojaus sodą.

Dabar pažiūrėkime dar į kitus ženklus, apie kuriuos parašyta Biblijoj ir kurie turi pasirodyti, kol visos žemės giminės bus palaimintos. Daug senesnių žmonių gali pažvelgti atgal į savo kūdikystės dienas ir patikrinti faktą, kad anomis dienomis gyvenimo sąlygos nedaug ką skyrėsi nuo to, kaip žmonės gyveno prieš šimtus metų; gyvenimas buvo primityvus, ir žmonės neturėjo progos naudotis šių dienų pagerinimais, nes jie dar buvo visai nežinomi.

Mūsų trumpame amžiuje yra išrastos mašinos, kuriomis jau naudojamės savo kasdieniniame gyvenime. Pavyzdžiui, skalbiamosios mašinos, dulkių valytuvai, siuvamosios mašinos, automobiliai, triokai, gatvekarai, busai, traukiniai, garlaiviai, povandeniniai laivai ir lėktuvai. Moderniški namų apšildymai; didieji tiltai per didžiausias upes; kietų ir lygių vieškelių įtaisymas. Elektra ir jos jėgos pritaikymas visokiems įrankiams ir mašinoms. Telefonai, telegrafas, bevieliniai telegrafai. Vėlesniais laikais dar išrastas radijas, per kurį balsas yra girdimas visame žemės rutulyje. Panašiai ir fonografai. Paskiausiai gi buvo išrasta vadinamoji televizija, kuriai padėdant galima savo namuose matyti vaizdus ir girdėti balsą už kelių šimtų mylių.

Šiomis paskutinėmis dienomis dar buvo išrasta atomo energija, kuri turi pasibaisėtinai didelę jėgą, naudojamą naikinamajam tikslui; bet galime tikėti, kad ilgainiui ta pati jėga bus pritaikyta ir naudojama žmonių reikalams ir jų gerovei.

Taigi mūsų amžius yra stebuklų ir perversmų amžius; tik tarpais, nebūdami akylūs, mes to nepastebėjom. Skaitant gi Šventąjį Raštą ir stebint pranašavimų išsipildymą, mes galime pastebėti, kokie dideli Dievo darbai įvyksta žemėj šiuo laiku. Šio pasaulio vieton bus įsteigta viena visapasaulinė karalystė, kurios Dievo žmonės ilgai laukė ir maldose prašė, sakydami: „Ateik Karalyste tavo, būk valia tavo, kaip danguje, taip ir ant žemės".

(Bus daugiau)

Kas domisi Tiesa, reikalaukite Knygų Katalogo. Neturtingiems siunčiam veltui mažas knygeles ir Traktatus. Pareikalavimus siųskite šiuo adresu: L.B.S.A. 212 E. 3rd Str. Spring Valley, Ill. U.S.A. (61362)

Europos lietuvių kronika

LONDONAS

EKSKURSIJA Į ŠVENTĄJĄ ŽEMĘ

„Šaltinis" po sėkmingos išvykos 1962 m. į Romą ir šiemet į Prancūziją ateinančiais metais ruošia ekskursiją į Šv. Žemę. Ji bus vykdoma lėktuvu nuo 1965 m. kovo 24 iki balandžio 8 dienos.

Kaina kelionei, viešbučiams ir maistui 117 svarų 12 šilingų.

Norinčius vykti kviečiame tuojau kreiptis į kun. J. Budzeiką, MIC, 21, The Oval, Hackney Rd., London, E.2.

LIET. BAŽNYČIOS BAZARAS

Gruodžio 5 d., šeštadienį, bus Lietuvių Bažnyčios Londone Bazaras.

Bažnytinis komitetas kreipiasi į bažnyčios rėmėjus, maloniai kviesdamas visus mūsų bažnyčios kunigų lankomųjų kolonijų lietuvius paremti bazarą daiktinėmis ar piniginėmis aukomis. Daiktinės aukos, mažos ar didelės, bus parduodamos ar išleidžiamos loterijos būdu. Pageidaujama, kad daiktai būtų nauji. Tie, kurie negalėtų bazaro paremti daiktais, malonėkite prisidėti pinigais, kurie bus užskaitomi į bazaro pelną.

Kolonijose įgaliotiniai gaus aukų lapus. Tad aukas ir pinigus prašom įteikti savo kolonijos įgaliotiniui (maršalkai).

Aukas siųsti iki gruodžio 2 d. šiuo adresu: BAZARAS, Lithuanian Church, 21 The Oval, Hackney Road, London, E 2.

Komitetas visiems aukotojams ir talkininkams iš anksto širdingai dėkoja, o taip pat visus, kurie tik gali, labai kviečia bazarą aplankyti. Jis bus atidarytas gruodžio 5 d., 5 val. p.p., Londono Lietuvių Sporto ir Socialinio Klubo (Parapijos salės) patalpose, 345A Victoria Park Road, London, E.9. Pasiekiama autobusais Nr. 6A, 30, 208, 236.

Bažnytinis Komitetas

PAGALBA SEINŲ KRAŠTO LIETUVIAMS

Prieš porą metų buvo pradėti siuntinėti Seinų krašto lietuviams vartotų rūbų bei avalynės siuntiniai. Šį darbą pasiėmė Londono lietuviškoji parapija, kuri daugiausia suaukojo rūbais ir pinigais, o pasiuntimo darbą vykdo Ateitininkų draugovė. Šios rūšies pagalba išsiplėtė iš Londono ribų. Tokį darbą jau dirba Glasgowo, Bradfordo lietuviai ir Londono „Dainava". Tuo, aišku, atliekamas didelis labdarybės darbas, remiant savo tautiečius už geležinės uždangos.

Lietuvių Parapijos ir ateitininkų rūpesčiu iki šiol pasiųsta 105 paketai. Persiuntimas kainavo daugiau kaip 73 sv., o aukų gauta tik 45 sv. pinigais. Tuo būdu persiuntimo išlaidos prašoko 28 sv.

Artėjant žiemai, kreipiuos į visus D. Britanijoje gyvenančius geros širdies lietuvius, kad šį darbą remtų ir toliau, padėdami savo tautiečiams Lenkijoje ir Rytų Vokietijoje.

Prašom aukoti dėvėtus, bet gerame stovyje rūbus, avalynę, o tie, kas negali daiktais, prisidėti pinigais pasiuntimo išlaidoms. Aukas siųsti: „Seinų lietuviams", Lithuanian Church, 21 The Oval, Hackney Rd., London, E.2.

St. Kasparas
Londono Parapijos ir Ateitininkų D-vės Pirmininkas

LIETUVIŠKI DAIGAI

Prie liet. bažnyčios sekmadieniais nuo 12 val. iki 13.45 val. dirba liet. mokykla. Vedėją ir mokytojus džiugina tėvai, kurie rūpestingai bendram lietuviškam labui su mokykla bendradarbiauja. Ateina trečios kartos vaikų ir mišrių šeimų, bet pasigendama eilės pirmos kartos lietuviškų šeimų atžalyno. Ypač šeimų, kurios yra arti ir kurios galėtų nesunkiai šventą tautinę pareigą išpildyti. Mokykla laukia visų.

D. BRITANIJOS LIET. B-NĖS AUKŲ VAJUS VASARIO 16 GIMNAZIJAI REMTI

Po spalio 27 d. gauta aukų: Londono Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio skyriaus 2.5.6, Londono Katalikų Moterų šv. Onos D-jos 2.0.0, P. Bulaičio 1.0.0. Tuo būdu Bendruomenės kasoje Vasario 16 gimnazijai yra 26.13.6.

Be to, primename, kad organizacijos, gavusios aukų sąrašus, prašomos juos grąžinti, jei aukos ir nebuvo renkamos. Grąžinti ir aukas siųsti Bendruomenės Valdybos sekretoriui: S. Kasparas, 32 Puteaux House, London, E.2.

MANCHESTERIS

L.V.S. „Ramovės" Manchesterio skyrius lapkričio 21 d., 5.30 val. p.p., šeštadienį, Cheetham Town Hall salėje rengia Kariuomenės šventės minėjimą.

Programoje V. Andruškevičiaus paskaita, dainos, deklamacijos ir tautiniai šokiai.

Po programos įvairus ir įdomus pasilinksminimas su šokiais ir išgėrimais.

Manchesterio ir apylinkės lietuviai prašomi kuo gausiau dalyvauti.

Skyriaus Valdyba

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ BE MUITO, LICENZIJOS IR KITŲ MOKESČIŲ!

Tokius siuntinius galima pasiųsti per mus iš sandėlių, esančių Sovietų Sąjungoje. Taip siunčiame automobilius, motociklus, dviračius, siuvamąsias mašinas, akordeonus, radijo ir televizijos aparatus, medžiagas, maistą, svaiginamuosius gėrimus, cigaretes ir t.t.
Taip pat be jokių kliūčių galima siųsti į Lietuvą maistą, medžiagas ir kitas prekes iš Anglijos.

Kviečiame pasinaudoti proga pasiųsti giminėms labai vertingą specialų

ŽIEMINĮ SIUNTINĮ — P-3,

kurį sudaro dvi atkarpos po 3 jardus dviems paltams labai šiltos angliškos ULSTER medžiagos ir viena atkarpa 3 su puse jardų ekstra geros angliškos medžiagos žieminiam vyriškam arba moteriškam kostiumui tik už **£25.0.0 su Sov. muitu ir pasiuntimu.**

Taip pat dar galima pasiųsti mišrų aukšto koloriteto maisto 22 svarų siuntinį M-13, kurį sudaro taukai, kakava, miltai, kava, šokoladas, cukrus, arbata ir prieskoniai, tik už **£10.0.0 su Sov. muitu ir pasiuntimu.**

Be to, dar tebesiunčiame labai didelį pasisekimą turėjusį specialų tvirtų ir gražių vilnonių angliškų medžiagų siuntinį V-3, kurį sudaro trys atkarpos trim kostiumams po 3 su puse jardų, iš viso 10 su puse jardų, tik už **£16.15.0 su Sov. muitu ir pasiuntimu.**

Reikalaukite pavyzdžių ir rašykite:

BALTIC STORES LTD.

(Z. JURAS)
421, HACKNEY RD., LONDON, E.2.
Tel.: SHO 8734

Jūsų pačių paruoštus siuntinius pasiunčiame už žemiausią kainą. Duodame geriausias išsimokėjimo sąlygas.

SKYRIAI:
Manchesteryje — 121 Middleton Rd., 8.
Chicagoje — 7042 So. Talman Ave. 60629.
Kanadoje — 124 Park St., Sudbury, Ontario.

A†A ALFONSAS ŠTAŠELIS

Spalio 14 d. Morley, prie Leeds, savo namuose mirė Alfonsas Štašelis, 73 metų amžiaus, kilęs iš Dubingių valsč., Ukmergės apskr.

Spalio 17 d., šeštadienį, susirinko nemažas būrelis lietuvių ir kitataučių pažįstamų palydėti jo palaikų. Anglų katalikų kunigas atlaikė gedulingas mišias ir palydėjo į Leeds Kelebergo katalikų kapines, kuriose velionis pats buvo nusipirkęs sau sklypą ir užsisakęs paminklą.

Atsikuriant nepriklausomai Lietuvos valstybei jis tarnavo kariuomenėje savanoriu. Grįžęs iš kariuomenės, gavo sklypą žemės, sukūrė šeimą ir gražiai gyveno.

1942 m. pradėjus siausti bolševikų partizanams, Alfonsas išėjo tarnauti į savisaugos batalioną. Vokiečiams traukiantis, kartu su kitais pasitraukė į Vokietiją.

Rusams užėmus Lietuvą, bolševikai išžudė jo šeimą. Alfonsas labai sielojosi ir apgailestavo, kad nepasiliko Lietuvoje ir nežuvo kartu su šeima.

Ilsėkis, Alfonsai, šioj svetimoj žemėj, ir tebūna Tau lengva ji.

Leeds Skyriaus Valdyba ir nariai

NOTTINGHAMAS

KARIUOMENĖS MINĖJIMAS

Kariuomenės šventės minėjimas ruošiamas lapkričio 21 d., 6.30 val. vakare, Ukrainiečių salėje, 30 Bendick Rd.

Bus paskaita. Meninę programą atliks Nottinghamo Jaunimo grupė (tautiniai šokiai, dainos ir kt.).

Po programos šokiai, kuriems gros puikus „Rando" orkestras.

Kviečiami atsilankyti visi apylinkės lietuviai.

DBLS Skyriaus Valdyba

BRADFORDAS

KARIUOMENĖS ŠVENTĖ BRADFORDE

Lapkričio 28 d., 6 val., Bradfordo Lietuvių Vyties Klubo salėje rengiamas

Kariuomenės šventės minėjimas.

Programoj A. Dičpetrio paskaita ir kita.

Vietos ir apylinkės lietuvius prašome šiame minėjime dalyvauti.

DBLS Bradfordo Sk. Valdyba

PADĖKA BRADFORDO LIETUVIŲ BENDRUOMENEI

Mano 65 m. amžiaus sukakties pagerbimo aktą surengusiems spalio 31 d. reiškiu padėką: Rengimo Komiteto pirmininkui p. V. Ignaičiui ir nariams p. T. Burokui, p. Matulevičiui, p. A. Būčiui ir p. Peleckienei. Didelė padėka ponioms, puikiai parengusioms vaišių stalą, — O. Peleckienei, Petravičienei ir D. Burokienei. Ačiū Manchesterio Ramovėnams, atsiuntusiems savo atstovus. Širdingas dėkui už pasakytas pagrindines kalbas p. T. Burokui ir p. J. Bielevičiui. Ačiū už sveikinimo kalbas p. Matulevičiui, p. Murauskui, p. Dičpetriui, p. Būčiui ir p. P. Zajančauskui, savo kalba visus linksmai nuteikusiam. Ačiū mano bičiuliams ir visiems svečiams, į pagerbimo aktą atsilankiusiems.

Ypatinga mano pagarba p. A. Būčiui už meniškai gražiai padarytą aktą su Vyties Kryžium, ąžuolo lapais ir tautine juosta.

Antanas Šukys

PAIEŠKOMI 7 P. KARIAI

Enciklopedijos XXX tome išspausdintas straipsnis: „Širvintų kautynės 1920 m. lapkričio mėn. 17-21 dd.". Tame straipsnyje pasakyta, kad 1920 m. lapkričio 19 d. visą paimtą Širvintuose turtą ir 2 lenkų patrankas iš Paširvinčio dv. išvežė 7 p. III b-nas. Tai netiesa. Patrankas išvežė 7 p. II b-nas. Išvežimas apmokėtas 6 kuopos kareivių krauju. Susišaudymo su lenkų raitininkais metu naktį iš lapkričio 19 į 20 prie patrankų buvo mirtinai sužeistas 6 k. eil. Staugas ir antras kareivis — kiek lengviau, tačiau jo pavardė pamiršta.

Jei kur laisvame pasaulyje yra dar išlikę, ypač 7/II kariai: vyr. ltn. Statkevičius-Statkus, vyr. ltn. Kemežis ir anuometinės 6 k. bei 4 k. būrio su viršila Dubausku kareiviai, vardan teisybės rašykit trumpai, suglaustai savo atsiminimus apie įvykį bei įvykius ir siųskit juos adresu: Lithuanian House Ltd., „EL" Red.: perduoti Š. 1, Ladbroke Gardens, **London, W.11**

DERBY

KARIUOMENĖS MINĖJIMAS

Kariuomenės šventės minėjimas ruošiamas lapkričio 14 d. Pradžia 6 val. vakare. Minėjimas bus Normanton Hotel salėje (Normanton Road).

Paskaitą skaitys K. Deveikis, meninę programą atliks Nottinghamo lietuvių jaunimo grupė (tautiniai šokiai, dainos ir k.). Dainuos kupletistas P. Zaveckas.

Po meninės dalies galima bus ir polką sušokti. Bufetas veiks iki 11.30 val.

Kviečiame atsilankyti visus apylinkės lietuvius.

Sk. Valdyba

PAMALDOS EVANGELIKAMS

Pamaldas lietuviams evangelikams laikysiu lapkričio 15 d., 14.30 val., Derbyje, St. Mary's Chapel (Sowter Road ir St. Mary's sankryžoje).

Kun. Aldonis Putcė

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

DERBY — lapkričio 29 d., 11 val.
GLOUSTER — gruodžio 5 d., šeštadienį, 12 val., St. Peter's.
STROUD — gruodžio 6 d., 12 val., Beeches Green.

(Kitos pamaldos 2 psl.)

LIET. SODYBA

DEŠIMTOJI VASARA PASIBAIGĖ...

Lietuvių Sodyboje dešimtoji atostogų vasara buvo pati gražiausia, pati šilčiausia. Nors savaitinių atostogautojų skaičius ir liko maždaug toks pats, bet lankytojų buvo vis daugiau ir daugiau. Padaugėjo ir pastovių gyventojų (pensininkų ir šiaip nedarbingų) skaičius. Jiems suskaityti dabar jau reikia dviejų rankų pirštų. Numatoma, kad iki pavasario dar pribus naujų. Apgailestautina, kad kai kurie nedarbingieji tik tada pasišauna Sodybon, kai visiškai praranda sveikatą ar patenka į labai blogas sąlygas. Sodyboje dar yra vietos užtektinai. Kas galvoja persikelti, turėtų nedelsti, nes vasaros metu, kai kambariai būna išnuomoti, sunku susitalpinti.

Lietuvių šiais metais atostogavo 159. Per paskutinius kelerius metus jie pastoviai sudarė apie 20 proc. visų atostogautojų. Lenkų procentas šiek tiek sumažėjo, o kitų tautybių skaičius padidėjo.

Piniginė apyvarta šiais metais padaryta pati didžiausia. Nors Namų B-vės pelnai dar ir nesuskaityti, bet reikia manyti, kad antstoliai tikrai negraso...

Dešimtmečiui besibaigiant, pradėjo išryškėti ir pačios Sodybos bent artimiausios ateities veiklos kryptis. Dabar jau aiškėja, kad nedarbingų tautiečių skaičius pamažu augs. Pastoviems gyventojams gausėjant, atostogautojai turės mažėti, nes jiems vis mažiau atliks patalpų. Tokiu būdu pati Sodyba darysis, jei ir ne turtingesnė, tai tikrai lietuviškesnė. O jeigu per ateinančius metus pavyktų savaitinių lietuvių atostogautojų skaičių padvigubinti, tai Sodyba pasidarytų tikrai mūsų tautinis centras. Turint geros valios, tai padaryti būtų visiškai nesunku.

Sodybos Klubas praėjusiais metais dar pastiprėjo. Apsimokančių metinį mokestį narių skaičius pakilo iki dviejų šimtų. Baro pajamos taip pat padidėjo. Tačiau nors Klubas ir darosi vis labiau populiarus, bet toli gražu jis neturi sąlygų pasidaryti tikrai madingu „Country Club", kurį mielai lankytų pasiturintieji vietos gyventojų sluoksniai.

Nuolatiniai tarnautojai ir šiais metais liko nepasikeitę. Sodybos gyvavimas žymia dalimi priklauso nuo tų tarnautojų triūso ir pasiaukojimo. Malonu konstatuoti, kad jų darbą tiek dauguma tautiečių, tiek ir Namų B-vės vadovybė supranta ir įvertina.

Baigiant norisi pakartoti taip dažnai girdimą mintį, kad Sodyba yra Lietuva miniatūroje. Čia, anot vieno tautiečio, rasi visko po truputį: ir gabalą daržo, ir obelį šakotą, ir žalią mišką, ir upelį čiurlenantį, ir stirną laukinę, ir ežerėlį pilną žuvies, ir nuolat budintį Princą, ir vištą, namie išaugintą... Ir kuo daugiau tautiečiai čia lankysis ir atostogaus, tuo labiau tos „Lietuvos" ateitis bus užtikrinta.

J. L.

AR SIUNČIATE į Lietuvą ar kitus Sov. Sąjungos kraštus siuntinius?
TAI JUMS BUS NAUDINGAS T A Z A B O iliustruotas katalogas, kuriame jūs susirasite viską, ko tik gali reikėti, įskaitant 44 SVARŲ MAISTO SIUNTINIUS!

RAŠYKITE TUOJ lietuviškai:

TAZAB & Co. Ltd.

22, ROLAND GARDENS, LONDON, S.W.7.

VOKIETIJA

KUN. J. TAUTKEVIČIAUS IŠLEISTUVĖS

Ilgametis P.L.B. Miuncheno apylinkės valdybos pirmininkas kun. Jonas Tautkevičius nuo 1964 m. lapkričio 1 d. išvyko klebono pareigoms į vokiečių Walkertshofeno parapiją Augsburgo vyskupijoje. Prieš jam išvykstant, vietos lietuviai suruošė jaukų atsisveikinimo pobūvį, kuriame dalyvavo arti 100 lietuvių. Pobūvio metu atsisveikinimo žodį tarė ir įteikė gražių dovanų mokyt. J. Laukaitis — P.L.B. Miuncheno apyl. lietuvių vardu, dr. J. Grinius — Vokietijos Ateitininkų Sendraugių Valdybos vardu, Veršelienė — Miuncheno Lietuvių Moterų Klubo vardu. Be to, kalbėjo Pauliukevičienė, inž. J. Augustaitis, kun. A .Bunga ir kiti, o lietuviškos mokyklos mokinukai padeklamavo ir apdovanojo savo piešiniais. Visi kalbėjusieji iškėlė kun. J. Tautkevičiaus nuopelnus Miuncheno apylinkės lietuviams, apgailestavo, kad turi atsisveikinti, bet drauge palinkėjo ir geros sėkmės naujose pareigose. Visi pobūvio dalyviai savo simpatijas mielajam kunigui išreiškė gausiais plojimais.

Kun. J. Tautkevičius savo atsisveikinimo žodyje ne tik išreiškė padėką už tokias gražias išleistuves, gražius žodžius bei dovanas, bet pažadėjo miuncheniškius prisiminti ir kartkartėmis aplankyti.

Miuncheno lietuvių kapelionas kun. dr. J. Aviža, negalėjęs dalyvauti išleistuvėse, atsisveikinimo žodį pasakė po Kristaus Karaliaus šventės minėjimo — X.25, išreikšdamas kun. J. Tautkevičiui drauge ir savo padėką už pagalbą pastoracijoje.

M.

ITALIJA

ŠV. TĖVAS LAIMINA IR DRĄSINA LIETUVOS JAUNIMĄ

Castelnuovo jaunimas rugsėjo 27 d. suruošė pelegrinažą į Marijos Krikščionių Pagalbininkės šventovę ant Don Bosco gimtosios kalvos tikslu melstis už Lietuvos išlaisvinimą iš komunizmo vergijos. Maldingoj kelionėj prisiminė Lietuvos Ganytojus, meldėsi už Popiežių, už Visuotinį Bažnyčios Susirinkimą, už Rusijos atsivertimą, už įvairius kitus įžymius asmenis, kuriems per įstaigos direktorių pasiuntė sveikinimo laiškus. Į juos su gilios simpatijos išraiška tuoj atsakė Italijos Respublikos Prezidentienė Laura Segni, Torino burmistras Anselmetti, Torino arkivyskupas kard. Maurilijus Fossati, Popiežiaus Valstybės Sekretoriato Nepaprastiems Bažnyčios Reikalams sekretorius arkiv. Antonio Samorė (dar pridėdamas bronzinį Pop. Pauliaus VI medalį), vysk. Vincentas Brizgys ir Asti Apskrities viršininkas. Itin brangi, tėviškai drąsinanti, laiminanti ir gyvenimo gaires nušviečianti Šv. Tėvo telegrama, gauta spalio 16 dieną:

Brangiesiems šio instituto auklėtiniams ir auklėtojams, maldininkams į Marijos Krikščionių Pagalbos šventovę, Šventasis Tėvas, geisdamas atsidėkoti už brangias jų maldas ir juos karštai padrąsinti būti tvirtais tikėjime, pasitikinčiais dieviškuoju gailestingumu, ištvermingais darbingam krikščioniškam gyvenime, siunčia jų pasiryžimų užtvirtinimui ir kaip laidą dieviškosios pagalbos bei paguodos po Dangiškosios Motinos žvilgsniu, prašytą didelį palaiminimą, perduotiną ir jųjų šeimoms — Kardinolas Cicognani.

NESIŲSKITE SIUNTINIŲ LIETUVON,

nepatikrinę mūsų kainų ir sąlygų. Greičiausiai, pigiausiai ir sklandžiausiai patarnauja šiais reikalais seniausioji lietuvių įmonė D. Britanijoje: **Baltic Stores Ltd., 421 Hackney Rd., London, E.2 Tel.: SHO 8734.**

V-3 siuntinys — 10 su puse jardų grynos vilnos puikios angliškos kostiuminės medžiagos — tik 16 sv. 15 šil. su pasiuntimu ir muitu.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY.

Printed and Published in Great Britain by the Lithuanian House Ltd., 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.

Redakcijos ir Administracijos adresas: 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARk 2470.

Leidžia Liet. Namų Akc. B-vė. Leidimo Tarybą sudaro DBLS V-ba ir Europos Lietuvių Bendruomenių pirmininkai.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 40 šil., 6 mėn. 22 šil., atskiras nr. 1 šil.; dolerio kraštuose--6 doleriai metams; Vokietijoje—DM 22.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.